

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel uchwalenia projektowanej ustawy

Celem projektowanej ustawy jest wyeliminowanie nieprawidłowości w systemie wizowym Rzeczypospolitej Polskiej. Identyfikacja tych nieprawidłowości jest efektem przede wszystkim:

- 1) prac Grupy Roboczej powołanej dnia 8 marca 2024 r. decyzją nr 1/2024 Przewodniczącego Międzyresortowego Zespołu do Spraw Migracji¹;
- 2) kontroli Najwyższej Izby Kontroli pt.: „Nadzór Ministra Spraw Zagranicznych nad działalnością konsularną”², która obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 17 maja 2024 r.

Nieprawidłowości w systemie wizowym Rzeczypospolitej Polskiej są wynikiem bezprecedensowej i niekontrolowanej migracji od 2015 r., która ma trzy zasadnicze przyczyny.

Po pierwsze, deficyt systemowych rozwiązań w zakresie polityki migracyjnej państwa (tzn. brak dokumentu rządowego, który określałby w sposób całościowy problematykę koordynacji działań państwa wobec procesów migracyjnych) oraz praktyka quasi-automatycznego wydawania dokumentów uprawniających cudzoziemców do podjęcia pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w oderwaniu od priorytetów polskiej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz rzeczywistych potrzeb gospodarki, zaowocowały wysoką liczbą zezwoleń na pracę dla niewykwalifikowanych pracowników pochodzących z państw charakteryzujących się najwyższym ryzykiem migracyjnym (m.in. z Bangladeszu, Filipin, Indii, Kenii, Nepalu, Nigerii, Pakistanu, Rwandy, Tanzanii, Turkmenistanu, Uzbekistanu oraz Zimbabwe). Polska wiza stała się też łatwym środkiem poruszania się po obszarze Schengen i potencjalnej nielegalnej emigracji do wybranych państw trzecich.

Po drugie, wystąpiło zjawisko nadużywania łatwej rekrutacji na studia i ścieżki uzyskania wizy krajowej w celu odbycia studiów przez cudzoziemców, których rzeczywistym celem wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogło być świadczenie pracy lub emigracja do innych państw obszaru Schengen. Niektóre uczelnie rekrutują studentów z państw

¹ Przewodniczącą Grupy Roboczej była Henryka Mościcka-Dendys – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, a w jej skład weszli eksperci reprezentujący Ministra Sprawiedliwości, ministrów właściwych do spraw: gospodarki, oświaty i wychowania, pracy, szkolnictwa wyższego i nauki, wewnętrznych oraz zagranicznych, a także przedstawiciele: Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Głównego Inspektora Pracy.

² Wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli z dnia 16 lipca 2024 r. nr KST.411.3.1.2023.

podwyższonego ryzyka migracyjnego, mimo że ich poziom wiedzy i znajomości języka wykładowego nie pozwala – w ocenie konsulów rozpatrujących wnioski o wydanie wizy krajowej w celu odbycia studiów – na faktyczne podjęcie nauki na wybranym kierunku.

Po trzecie, legalizacja pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej napotyka trudności o charakterze organizacyjnym. Niedrożność urzędów wojewódzkich i przeciągające się postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt (wedle dostępnych danych wnioskodawcy oczekują na zezwolenie nawet kilkanaście miesięcy, a dodatkowo na wydruk samej karty pobytu nawet około 6 miesięcy) negatywnie oddziałują na zdolności urzędów konsularnych do zapewnienia obsługi rosnącego zapotrzebowania na wizy.

Zasygnalizowane nieprawidłowości w systemie wizowym Rzeczypospolitej Polskiej, które zostały szczegółowo scharakteryzowane w ocenie skutków regulacji projektowanej ustawy, reasumuje uwaga wyrażona przez Najwyższą Izbę Kontroli, że „wobec liczby i skali nieprawidłowości w badanej działalności oraz znaczących dysfunkcji w działaniu państwa w badanym okresie, które spowodowały istotne i bezprecedensowe zagrożenie dla interesów Rzeczypospolitej Polskiej i bezpieczeństwa obywateli, niezbędne jest niezwłoczne, wieloaspektowe i perspektywiczne przystąpienie (...) do wypracowania ram polityki migracyjnej i polityki wizowej”³. Mając to na uwadze, projektowana ustawa zmierza do:

- 1) ustanowienia podstaw prawnych udostępniania ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom przez organy władzy publicznej i inne podmioty publiczne informacji niezbędnych do przeprowadzenia postępowania w sprawie wydania, cofnięcia lub unieważnienia wizy,
- 2) reformy systemu wydawania cudzoziemcom wizy krajowej w celu odbycia studiów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, systemu wydawania cudzoziemcom zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na tych studiach oraz systemu korzystania z mobilności studenta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) reformy systemu wydawania cudzoziemcom wizy krajowej w celu wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz systemu wykonywania tej pracy przez cudzoziemców

– co do zasady z dniem 1 lipca 2025 r., z uwzględnieniem podnoszonej przez Najwyższą Izbę Kontroli konieczności „wypracowania mechanizmów powiązania procedur wizowych i pobytowych z faktycznym zamiarem wykonywania i wykonywaniem celu, dla którego nastąpiło uzyskanie wizy, (...) jak również wdrożenia procesów monitorowania dalszego

³ Wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli z dnia 16 lipca 2024 r. nr KST.411.3.1.2023, s. 302.

spełniania przesłanek, które legły u podstaw wydania wizy, przez osoby, które uzyskały je w wyniku działalności polskich służb konsularnych”⁴.

Realizacja tych zamierzeń wymaga nowelizacji:

- 1) ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750, z późn. zm.), określanej dalej jako „**u.s.o.**”;
- 2) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2383, z późn. zm.), określanej dalej jako „**u.O.p.**”;
- 3) ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497, z późn. zm.), określanej dalej jako „**u.s.u.s.**”;
- 4) ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2024 r. poz. 977), określanej dalej jako „**u.K.p.s.w.**”;
- 5) ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475, z późn. zm.), określanej dalej jako „**u.p.z.i.r.p.**”;
- 6) ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 r. poz. 769, z późn. zm.), określanej dalej jako „**u.c.**”;
- 7) ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 843), określanej dalej jako „**u.NAWA**”;
- 8) ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, z późn. zm.), określanej dalej jako „**u.P.p.**”;
- 9) ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.), określanej dalej jako „**u.P.sz.w.n.**”.

II. Ustanowienie podstaw prawnych udostępniania ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom przez organy władzy publicznej i inne podmioty publiczne informacji niezbędnych do przeprowadzenia postępowania w sprawie wydania, cofnięcia lub unieważnienia wizy

Wprowadzenie

W następstwie przeprowadzonej kontroli dotyczącej nadzoru ministra właściwego do spraw zagranicznych nad działalnością konsularną, Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę na „brak systemowych rozwiązań i utrwalonych, skutecznych mechanizmów dotyczących przepływu informacji między MSZ i placówkami konsularnymi z jednej strony, a innymi

⁴ *Ibidem.*

instytucjami i podmiotami (MSWiA, Strażą Graniczną, MRPiPS, MNiSW, UdsC, urzędami wojewódzkimi, starostwami, powiatowymi urzędami pracy oraz uczelniami), które stanowiłyby materiał informacyjny dla konsułów podejmujących decyzje wizowe”⁵. „Brak przepływu informacji skutecznie zaburzał monitorowanie pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i sprzyjał powstawaniu negatywnych zjawisk związanych z nielegalną migracją, rozrostem szarej strefy, nielegalnym pośrednictwem wizowym, a nawet mógł sprzyjać ryzykom w zakresie handlu ludźmi”⁶.

Jak podkreśla się w doktrynie, „ocena wniosku wizowego przez podmiot uprawniony w ramach postępowania o wydanie wizy opiera się dwóch grupach działań. Do pierwszej zaliczyć możemy wszystkie czynności, w ramach których weryfikacji poddane zostaną wnioski wizowe oraz dokumenty przedłożone przez cudzoziemca, wraz z dokonaniem sprawdzenia dostępnych dla organu rejestrów i wykazów, na podstawie których będzie on mógł uzyskać szerszą wiedzę na temat historii migracyjnej osoby wnioskującej. Drugą grupę stanowić będą czynności zmierzające do twierdzenia wiarygodności twierdzeń cudzoziemca i ich koherentności, w szczególności w odniesieniu do deklarowanego celu wjazdu i pobytu”⁷. Mając to na uwadze, projektowana ustawa zmierza do przyznania ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom uprawnienia do pozyskania informacji, w tym danych osobowych, będących w posiadaniu:

- 1) organów podatkowych,
- 2) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- 3) ministra właściwego do spraw pracy,
- 4) Straży Granicznej,
- 5) Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców,
- 6) ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki

– w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania w sprawie wydania, cofnięcia lub unieważnienia wizy.

1. Pozyskanie informacji będących w posiadaniu organów podatkowych

Proponuje się przyznanie ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom – analogicznie do uprawnień Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz wojewodów

⁵ Wystąpienie pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli z dnia 16 lipca 2024 r. nr KST.411.3.1.2023, s. 303.

⁶ *Ibidem*.

⁷ R. Rogala [w:] J. Chlebny (red.): Prawo o cudzoziemcach. Komentarz, Warszawa 2020, Legalis (komentarz do art. 65).

w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 298 pkt 6a u.O.p.) – uprawnienia do pozyskania informacji zawartych w aktach spraw podatkowych w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania w sprawie wydania, cofnięcia lub unieważnienia wizy, jednakże z wyłączeniem informacji objętych tajemnicą ustawowo chronioną, o których mowa w art. 182 u.O.p. (art. 298 pkt 6ab u.O.p., w brzmieniu określonym przez art. 2 projektowanej ustawy). W konsekwencji zgodnie z art. 299e § 1 pkt 1 u.O.p. Szef Krajowej Administracji Skarbowej będzie uprawniony do udostępnienia ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom przedmiotowych informacji w niezbędnym zakresie również za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jeżeli dane te znajdują się w Centralnym Rejestrze Danych Podatkowych.

Zarówno minister właściwy do spraw zagranicznych, jak również konsulowie nie będą posiadali bieżącego dostępu do zgromadzonych informacji, lecz jedynie uzyskają możliwość pozyskania określonych danych, niezbędnych do rozstrzygnięcia danego postępowania.

2. Pozyskanie informacji będących w posiadaniu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Zakłada się przyznanie ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom – analogicznie do uprawnień Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz wojewodów w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 50 ust. 3 pkt 13 i ust. 9 u.s.u.s.) – dostępu do:

- 1) danych zgromadzonych na koncie ubezpieczonego, o których mowa w art. 40 u.s.u.s.,
- 2) danych zgromadzonych na koncie płatnika składek, o których mowa w art. 45 u.s.u.s.

– w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania w sprawie wydania, cofnięcia lub unieważnienia wizy (art. 50 ust. 3 pkt 14 i ust. 9 u.s.u.s., w brzmieniu określonym przez art. 3 projektowanej ustawy).

Zarówno minister właściwy do spraw zagranicznych, jak również konsulowie nie będą posiadali bieżącego dostępu do zgromadzonych informacji, lecz jedynie uzyskają możliwość pozyskania określonych danych, niezbędnych do rozstrzygnięcia danego postępowania.

3. Pozyskanie informacji będących w posiadaniu ministra właściwego do spraw pracy

Przewiduje się przyznanie ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom – analogicznie do uprawnień Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, o których mowa

w art. 90c ust. 11 pkt 4 u.p.z.i.r.p. – dostępu do danych przetwarzanych w rejestrach spraw dotyczących:

- 1) zezwoleń na pracę,
- 2) zezwoleń na pracę sezonową,
- 3) oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi

– w celu prowadzenia postępowania w sprawie wydania, cofnięcia lub unieważnienia wizy (art. 90c ust. 11 pkt 3 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 7 projektowanej ustawy).

Stosownie do art. 90c ust. 12 u.p.z.i.r.p. realizacja tego uprawnienia będzie uzależniona od spełnienia następujących warunków:

- 1) posiadanie możliwości identyfikacji osoby uzyskującej informacje oraz zakresu, daty i celu ich uzyskania;
- 2) posiadanie zabezpieczeń uniemożliwiających wykorzystanie informacji niezgodnie z celem ich uzyskania;
- 3) zapewnienie, że dostęp do danych osobowych jest nadzorowany i rejestrowany zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych.

Zarówno minister właściwy do spraw zagranicznych, jak również konsulowie nie będą posiadali bieżącego dostępu do zgromadzonych informacji, lecz jedynie uzyskają możliwość pozyskania określonych danych, niezbędnych do rozstrzygnięcia danego postępowania.

4. Pozyskanie informacji będących w posiadaniu Straży Granicznej

Proponuje się przyznanie ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom – analogicznie do uprawnień Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz wojewodów w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 15c u.c.) – uprawnienia do pozyskiwania z systemu teleinformatycznego Straży Granicznej informacji, w tym danych osobowych, które dotyczą przekraczania przez cudzoziemców granicy Rzeczypospolitej Polskiej, w celu przeprowadzenia postępowania w sprawie wydania, cofnięcia lub unieważnienia wizy, i w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia tego postępowania (art. 15c ust. 2 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 1 projektowanej ustawy).

Realizacja tego uprawnienia ma być uzależniona od spełnienia następujących warunków:

- 1) system teleinformatyczny, za pośrednictwem którego są pozyskiwane te informacje, umożliwi identyfikację i rejestrację osób uzyskujących dostęp do danych Straży Granicznej oraz rejestruje zakres udostępnionych danych i datę udostępnienia tych danych;
- 2) minister właściwy do spraw zagranicznych oraz konsul posiadają i stosują zabezpieczenia techniczne i organizacyjne zapewniające poufność, integralność, dostępność i autentyczność danych.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 pkt 9 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 915, z późn. zm.) do zadań Straży Granicznej należy przetwarzanie informacji, w tym danych osobowych, z zakresu ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego, zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji oraz udostępnianie ich sądom, prokuratorom, organom administracji publicznej i innym organom państwowym, uprawnionym do ich otrzymania na podstawie odrębnych ustaw, w zakresie niezbędnym do realizacji ich zadań. Pozyskanie w zaproponowanym trybie przez organ prowadzący postępowanie w sprawie wizej informacji o przekroczeniach granicy Rzeczypospolitej Polskiej przez cudzoziemca będzie sprzyjać skróceniu okresu rozpatrywania wniosku o wydanie tej wizej oraz może mieć istotne znaczenie dla oceny wystąpienia w danym postępowaniu przesłanek odmowy jej wydania, cofnięcia wizej lub jej unieważnienia, np. z uwagi na wystąpienie uzasadnionych wątpliwości co do zamiaru opuszczenia przez cudzoziemca terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed upływem terminu ważności wizej (art. 65 ust. 1 pkt 9 u.c.) czy z uwagi na wystąpienie uzasadnionych wątpliwości co do wiarygodności złożonych przez cudzoziemca oświadczeń odnośnie do celu jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z uwagi na dostępne dowody lub obiektywne okoliczności wskazujące na to, że cel pobytu cudzoziemca mógłby być inny niż deklarowany (art. 65 ust. 1 pkt 10 u.c.).

5. Pozyskanie informacji będących w posiadaniu Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców

Zakłada się przyznanie ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom – analogicznie do uprawnień państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych w zakresie niezbędnym do realizacji ich zadań publicznych (art. 450 ust. 2 pkt 1 u.c.) – dostępu do danych przetwarzanych w krajowym zbiorze rejestrów, ewidencji i wykazu w sprawach cudzoziemców, prowadzonego w systemie teleinformatycznym przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców – w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania w sprawie

wydania, cofnięcia lub unieważnienia wizy (art. 450 ust. 2 pkt 1a u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 16 projektowanej ustawy).

Zarówno minister właściwy do spraw zagranicznych, jak również konsulowie nie będą posiadali bieżącego dostępu do zgromadzonych informacji, lecz jedynie uzyskają możliwość pozyskania określonych danych, niezbędnych do rozstrzygnięcia danego postępowania, na zasadach i w trybie określonych w rozdziale 3 działu X u.c.

6. Pozyskanie informacji będących w posiadaniu ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki

Przewiduje się przyznanie ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom – analogicznie do uprawnień Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz wojewodów w zakresie prowadzonych postępowań dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 344 ust. 3 pkt 4a i 4b u.P.sz.w.n.) – dostępu do wykazu studentów (jako jednej z baz danych objętych zakresem Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, określanego dalej jako „system POL-on”) w celu prowadzenia postępowania w sprawie wydania, cofnięcia lub unieważnienia wizy krajowej w celu odbycia studiów (art. 344 ust. 3 pkt 2a u.P.sz.w.n., w brzmieniu określonym przez art. 9 pkt 6 lit. a projektowanej ustawy). Jednocześnie w celu ustalenia, czy cudzoziemiec został przyjęty na studia, a następnie, czy cudzoziemiec przyjęty na studia rozpoczął je i nabył prawa studenta, co następuje z dniem złożenia ślubowania (art. 83 u.P.sz.w.n.), zakłada się utworzenie wykazu osób przyjętych na studia, które nie złożyły ślubowania, określanego dalej jako „wykaz osób przyjętych na studia” (art. 342 ust. 3 pkt 1a u.P.sz.w.n., w brzmieniu określonym przez art. 9 pkt 4 projektowanej ustawy), jako odrębnej bazy danych objętych zakresem systemu POL-on. Mając na względzie zasadę minimalizacji przetwarzanych danych osobowych, wykaz osób przyjętych na studia ma obejmować, w zakresie dotyczącym cudzoziemców, wyłącznie: imiona i nazwisko, numer PESEL, a w przypadku jego braku, numer dokumentu potwierdzającego tożsamość i nazwę państwa, które go wydało, obywatelstwo, nazwę państwa urodzenia, informacje o przyjęciu na studia, informacje o posiadaniu Karty Polaka, rok urodzenia oraz płeć (art. 343a ust. 1 u.P.sz.w.n., w brzmieniu określonym przez art. 9 pkt 5 projektowanej ustawy). Zakres podmiotów uprawnionych do dostępu do danych zawartych w wykazie osób przyjętych na studia został ustalony analogicznie do obowiązujących regulacji dotyczących wykazu studentów, z tym że dostęp ten przyznano również ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych oraz konsulom w celu prowadzenia

postępowań w sprawie wydania, cofnięcia lub unieważnienia wizy krajowej w celu odbycia studiów (art. 343a ust. 3 pkt 3 u.P.sz.w.n., w brzmieniu określonym przez art. 9 pkt 5 projektowanej ustawy). Unormowania dostosowujące zawarte w przepisach art. 32 ust. 2–4 projektowanej ustawy zakładają, że do dnia 31 grudnia 2025 r. właściwi rektorzy wprowadzą do systemu POL-on dane objęte wykazem osób przyjętych na studia dotyczące osób przyjętych na studia od dnia 1 lipca 2025 r. (co oznacza, że do systemu POL-on nie będą wprowadzane dane osób przyjętych na studia do dnia 30 czerwca 2025 r.), przy czym wykaz osób przyjętych na studia osiągnie funkcjonalność jako baza danych systemu POL-on z dniem 1 stycznia 2026 r. Dodać należy, że legislacyjną konsekwencję utworzenia wykazu osób przyjętych na studia stanowią przepisy:

- 1) art. 144 ust. 4a pkt 8, art. 144a ust. 1 pkt 5 lit. h, art. 148b ust. 1 oraz art. 149 ust. 4 u.c. (w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 8 lit. c, pkt 9 lit. a oraz pkt 12 i 13 projektowanej ustawy);
- 2) art. 55 ust. 1 pkt 1 lit. a, art. 344 ust. 3 pkt 4c, art. 353 pkt 1, art. 354 ust. 2, art. 431 ust. 1 pkt 2 lit. b oraz art. 444 ust. 6 pkt 4 u.P.sz.w.n. (w brzmieniu określonym przez art. 9 pkt 1, pkt 6 lit. b oraz pkt 7–10 projektowanej ustawy);
- 3) art. 33 projektowanej ustawy, które stanowią wypełnienie obowiązku, o którym mowa w przepisach art. 50 ust. 1a, 4 i 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.).

III. Reforma systemu wydawania cudzoziemcom wizy krajowej w celu odbycia studiów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, systemu wydawania cudzoziemcom zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na tych studiach oraz systemu korzystania z mobilności studenta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Wprowadzenie

Proponowane zmiany w przepisach normujących problematykę wydawania cudzoziemcom wizy krajowej w celu odbycia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich, z adnotacją „student”, wydawania cudzoziemcom zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na tych studiach oraz korzystania z mobilności studenta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zmierzają do:

- 1) zapewnienia mechanizmów skutecznej weryfikacji deklarowanego przez cudzoziemców tytułu, dla którego może zostać wydana albo została wydana wiza krajowa w celu odbycia studiów;
- 2) zapewnienia mechanizmów skutecznej weryfikacji deklarowanego przez cudzoziemców tytułu, dla którego może zostać wydane albo zostało wydane zezwolenie na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach;
- 3) zapewnienia mechanizmów skutecznej weryfikacji deklarowanego przez cudzoziemców tytułu, dla którego jest dopuszczalne korzystanie z mobilności studenta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) modyfikacji obowiązującego systemu zatwierdzenia jednostek prowadzących studia na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu podjęcia lub kontynuacji studiów;
- 5) ustanowienia nowego systemu rekrutacji na studia pierwszego stopnia oraz jednolite studia magisterskie w stosunku do niektórych cudzoziemców;
- 6) ustanowienia nowego systemu rekrutacji na studia drugiego stopnia w stosunku do niektórych cudzoziemców.

1. Zapewnienie mechanizmów skutecznej weryfikacji deklarowanego przez cudzoziemców tytułu, dla którego może zostać wydana albo została wydana wiza krajowa w celu odbycia studiów

1.1. Proponuje się sprecyzowanie, że przesłanka odmowy wydania cudzoziemcowi wizen krajowej w celu odbycia studiów, polegająca na tym, że jednostka prowadząca studia działa głównie w celu ułatwiania studentom niezgodnego z prawem wjazdu lub pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zachodzi w szczególności w przypadku, gdy jednostka ta oferuje i świadczy usługi edukacyjne związane wyłącznie z kształceniem cudzoziemców (art. 65 ust. 1a pkt 1 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 2 lit. a projektowanej ustawy). Mając na uwadze uściślający charakter przedmiotowej zmiany (która jedynie uwypukla problem ułatwiania obywatelom państw trzecich wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pod pozorem kształcenia się na studiach), unormowanie przejściowe zawarte w art. 17 projektowanej ustawy przewiduje, że do postępowania w sprawie wydania wizen krajowej w celu odbycia studiów, wszczętego i niezakończony wydaniem tej wizen albo ostateczną decyzją administracyjną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się art. 65 ust. 1a pkt 1 u.c., w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą.

1.2. W celu zapewnienia wykorzystywania wizy krajowej w celu odbycia studiów zgodnie z jej przeznaczeniem, zakłada się wprowadzenie regulacji – analogicznie do unormowania zawartego w art. 149 ust. 3 u.c. – w myśl której rektor uczelni lub kierownik innej jednostki prowadzącej studia niezwłocznie zawiadamia pisemnie organ, który wydał tę wizę, o skreśleniu cudzoziemca z listy studentów lub doktorantów (art. 65 ust. 1ba u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 2 lit. b projektowanej ustawy). Przepis art. 18 projektowanej ustawy przewiduje, że dodawany art. 65 ust. 1ba u.c. ma zastosowanie do skreślenia cudzoziemca z listy studentów lub doktorantów po dniu 30 czerwca 2025 r.

1.3. Przewiduje się ustanowienie zasady, wedle której termin złożenia wniosku o wydanie wizy krajowej (w tym wizy krajowej w celu odbycia studiów) można ustalić z zainteresowanym cudzoziemcem z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość oraz zapewniających identyfikację tego cudzoziemca, a w razie potrzeby także komunikację w czasie rzeczywistym, przy czym dla celów ustalenia tego terminu mogą być przetwarzane następujące dane lub informacje dotyczące cudzoziemca: imię (imiona) i nazwisko, imię (imiona) i nazwiska poprzednie, nazwisko rodowe, płeć, imię ojca, imię i nazwisko rodowe matki, data urodzenia (a w razie braku dokumentu potwierdzającego datę urodzenia, prawdopodobny rok urodzenia), miejsce i państwo urodzenia, obywatelstwo, narodowość, miejsce zamieszkania lub pobytu, numer telefonu, adres poczty elektronicznej oraz wizerunek twarzy (art. 77 ust. 1b u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 3 lit. a projektowanej ustawy). Proponowana regulacja zmierza do usprawnienia procesu obsługi osobistego składania wniosków o wydanie wizy krajowej, a tym samym – przeciwdziałania niedrożności niektórych urzędów konsularnych w państwach pochodzenia cudzoziemców zainteresowanych pobytem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na czym nierzadko korzystali przede wszystkim pośrednicy oferujący im odpłatną pomoc w uzyskaniu terminu spotkania wizowego z wykorzystaniem automatycznych skryptów. Regulacja przejściowa zawarta w art. 19 projektowanej ustawy zakłada, że dodawany art. 77 ust. 1b u.c. ma zastosowanie do postępowania w sprawie wydania wizy krajowej, wszczętego po dniu 30 czerwca 2025 r.

1.4. Proponuje się sprecyzowanie, że przesłanka cofnięcia wizy krajowej w celu odbycia studiów, polegająca na tym, że jednostka prowadząca studia działa głównie w celu ułatwiania studentom niezgodnego z prawem wjazdu lub pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zachodzi w szczególności w przypadku, gdy jednostka ta oferuje i świadczy usługi edukacyjne

związane wyłącznie z kształceniem cudzoziemców (art. 90 ust. 1a pkt 5 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 4 projektowanej ustawy). Mając na uwadze uściślający charakter przedmiotowej zmiany (która jedynie uwypukla problem ułatwiania obywatelom państw trzecich wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pod pozorem kształcenia się na studiach), regulacja intertemporalna zawarta w art. 20 projektowanej ustawy przewiduje, że do postępowania w sprawie cofnięcia wizej krajowej wydanej w celu odbycia studiów, wszczętego i niezakończonego ostateczną decyzją administracyjną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się art. 90 ust. 1a pkt 5 u.c., w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą.

2. Zapewnienie mechanizmów skutecznej weryfikacji deklarowanego przez cudzoziemców tytułu, dla którego może zostać wydane albo zostało wydane zezwolenie na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach

2.1. Przewiduje się sprecyzowanie, że zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach odpłatnych udziela się, jeżeli cudzoziemiec przedłoży dowód uiszczenia opłaty za semestr albo rok studiów (art. 144 ust. 1 pkt 1 lit. b u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 8 lit. a projektowanej ustawy). Mając na uwadze uściślający charakter przedmiotowej zmiany, unormowanie przejściowe zawarte w art. 23 projektowanej ustawy przewiduje, że do postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, wszczętego i niezakończonego ostateczną decyzją administracyjną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się art. 144 ust. 1 pkt 1 lit. b u.c., w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą.

2.2. Proponuje się sprecyzowanie, że przesłanka odmowy udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, polegająca na tym, że jednostka prowadząca studia działa głównie w celu ułatwiania studentom niezgodnego z prawem wjazdu lub pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zachodzi w szczególności w przypadku, gdy jednostka ta oferuje i świadczy usługi edukacyjne związane wyłącznie z kształceniem cudzoziemców (art. 147 ust. 1 pkt 1 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 10 projektowanej ustawy). Mając na uwadze uściślający charakter przedmiotowej zmiany (która jedynie uwypukla problem ułatwiania obywatelom państw trzecich wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pod pozorem kształcenia się na studiach), regulacja intertemporalna zawarta w art. 23 projektowanej ustawy przewiduje, że do postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, wszczętego i niezakończonego ostateczną decyzją administracyjną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się art. 147 ust. 1 pkt 1 u.c., w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą.

2.3. Zakłada się sprecyzowanie, że przesłanka cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, polegająca na tym, że jednostka prowadząca studia działa głównie w celu ułatwiania studentom niezgodnego z prawem wjazdu lub pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zachodzi w szczególności w przypadku, gdy jednostka ta oferuje i świadczy usługi edukacyjne związane wyłącznie z kształceniem cudzoziemców (art. 148 ust. 1 pkt 3 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 11 projektowanej ustawy). Mając na uwadze uściślający charakter przedmiotowej zmiany (która jedynie uwypukla problem ułatwiania obywatelom państw trzecich wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pod pozorem kształcenia się na studiach), regulacja przejściowa zawarta w art. 23 projektowanej ustawy przewiduje, że do postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, wszczętego i niezakończonego ostateczną decyzją administracyjną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się art. 148 ust. 1 pkt 3 u.c., w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą.

2.4. Przepisy art. 148b ust. 1 oraz art. 149 ust. 4 u.c. (w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 12 i 13 projektowanej ustawy) przewidują, że zarówno w postępowaniu w sprawie udzielenia lub cofnięcia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, jak również w każdym roku okresu ważności tego zezwolenia w okresie przypadającym bezpośrednio po dniu 1 marca i 1 czerwca, wojewoda dokonuje sprawdzenia danych cudzoziemca nie tylko w wykazie studentów i wykazie osób ubiegających się o stopień doktora, lecz także w wykazie osób przyjętych na studia. Mając na uwadze, że wykaz osób przyjętych na studia osiągnie funkcjonalność jako baza danych systemu POL-on z dniem 1 stycznia 2026 r., art. 32 ust. 4 pkt 3 projektowanej ustawy stanowi, że od tego dnia znajdują zastosowanie przepisy art. 148b ust. 1 oraz art. 149 ust. 4 u.c., w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą.

2.5. Przewiduje się rezygnację z obowiązującego na mocy art. 87 ust. 2 pkt 1 u.p.z.i.r.p. zwolnienia cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę (art. 5 pkt 1 projektowanej ustawy). Za proponowaną koncepcją przemawia potrzeba przeciwdziałania nadużywaniu zezwoleń na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach do celów niezwiązanych z tym kształceniem. Dodać przy tym należy, że art. 24 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/801 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu prowadzenia badań naukowych, odbycia studiów, szkoleń, udziału

w wolontariacie, programach wymiany młodzieży szkolnej lub projektach edukacyjnych oraz podjęcia pracy w charakterze *au pair* (Dz. Urz. UE L 132 z 21.05.2016, str. 21, z późn. zm.), określanej dalej jako „dyrektywa 2016/801”, stanowi, że w razie potrzeby państwo członkowskie Unii Europejskiej „wydaje studentom lub pracodawcom uprzednie zezwolenia zgodnie z prawem krajowym”. Mając jednakże na uwadze konieczność respektowania zasady ochrony interesów w toku oraz zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, art. 11 projektowanej ustawy stanowi, że do cudzoziemca posiadającego w dniu 1 lipca 2025 r. zezwolenie na pobyt czasowy udzielone przed tym dniem w celu kształcenia się na studiach stosuje się art. 87 ust. 2 pkt 1 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu dotychczasowym.

3. Zapewnienie mechanizmów skutecznej weryfikacji deklarowanego przez cudzoziemców tytułu, dla którego jest dopuszczalne korzystanie z mobilności studenta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

3.1. Przewiduje się sprecyzowanie, że jednostka prowadząca studia powiadamia Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o zamiarze skorzystania przez cudzoziemca z instytucji mobilności studenta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, załączając dowód uiszczenia przez tego cudzoziemca opłaty za semestr albo rok studiów, jeżeli kontynuacja albo uzupełnienie studiów podjętych na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej następuje odpłatnie (art. 149b ust. 3 pkt 4 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 14 lit. a projektowanej ustawy). W konsekwencji zakłada się, że Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydaje decyzję administracyjną o sprzeciwie względem zamiaru skorzystania przez cudzoziemca z instytucji mobilności studenta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy cudzoziemiec nie uiszczył opłaty za semestr albo rok powołanych studiów (art. 149b ust. 6 pkt 4 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 14 lit. b projektowanej ustawy). Mając na uwadze uściślający charakter przedmiotowej zmiany, unormowanie intertemporalne określone w art. 28 projektowanej ustawy zakłada, że do zawiadomienia Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o zamiarze korzystania przez cudzoziemca z mobilności studenta, wniesionego do dnia 30 czerwca 2025 r., w stosunku do którego termin na wydanie decyzji administracyjnej o sprzeciwie, o którym mowa w art. 149b ust. 1 pkt 5 u.c., upływa po dniu 30 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy art. 149b ust. 3 pkt 4 oraz ust. 6 pkt 4 u.c., w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą.

3.2. Zakłada się sprecyzowanie, że przesłanka wydania przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców decyzji administracyjnej o sprzeciwie względem zamiaru skorzystania przez

cudzoziemca z instytucji mobilności studenta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, polegająca na tym, że jednostka prowadząca studia działa głównie w celu ułatwiania studentom niezgodnego z prawem wjazdu lub pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zachodzi w szczególności w przypadku, gdy jednostka ta oferuje i świadczy usługi edukacyjne związane wyłącznie z kształceniem cudzoziemców (art. 149b ust. 6 pkt 5 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 14 lit. b projektowanej ustawy). Mając na uwadze uściślający charakter przedmiotowej zmiany (która jedynie uwypukla problem ułatwiania obywatelom państw trzecich wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pod pozorem kształcenia się na studiach), unormowanie przejściowe określone w art. 28 projektowanej ustawy zakłada, że do zawiadomienia Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o zamiarze korzystania przez cudzoziemca z mobilności studenta, wniesionego do dnia 30 czerwca 2025 r., w stosunku do którego termin na wydanie decyzji administracyjnej o sprzeciwie, o którym mowa w art. 149b ust. 1 pkt 5 u.c., upływa po dniu 30 czerwca 2025 r., stosuje się art. 149b ust. 6 pkt 5 u.c., w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą.

4. Modyfikacja obowiązującego systemu zatwierdzenia jednostek prowadzących studia na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu podjęcia lub kontynuacji studiów

Obowiązujący system zatwierdzenia jednostek prowadzących studia na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu podjęcia lub kontynuacji studiów jest wynikiem skorzystania przez Rzeczpospolitą Polską z uprawnień określonych w art. 15 dyrektywy 2016/801. Przepis art. 15 ust. 3 dyrektywy 2016/801 statuuje zasadę, zgodnie z którą w przypadku gdy państwo członkowskie Unii Europejskiej zadecyduje o ustanowieniu procedury zatwierdzenia jednostek prowadzących studia zgodnie z ust. 1 i 2 tego artykułu, dostarcza im „jasnych i przejrzystych informacji na temat, między innymi, warunków i kryteriów zatwierdzenia, jego okresu ważności, skutków nieprzestrzegania warunków i kryteriów zatwierdzenia, włącznie z możliwością cofnięcia lub odmowy odnowienia zatwierdzenia, jak również wszelkich mających zastosowanie sankcji”.

Instytucja zatwierdzenia jednostek prowadzących studia na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu podjęcia lub kontynuacji studiów stanowi wyraz przekonania ustawodawcy o potrzebie poddania działalności tych podmiotów ocenie istotnej z punktu widzenia zagrożeń migracyjnych. Proponowane w projektowanej ustawie zmiany w tym zakresie stanowią wynik dotychczasowych doświadczeń w zakresie stosowania przepisów u.c. normujących przedmiotową problematykę.

4.1. Stosownie do art. 144 ust. 4 u.c. jednostkę prowadzącą studia zatwierdza się na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu podjęcia lub kontynuacji studiów, w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, na wniosek tej jednostki, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) jednostka prowadząca studia istnieje od co najmniej 5 lat przed złożeniem wniosku i w tym czasie prowadziła ona działalność polegającą na prowadzeniu studiów;
- 2) nie sprzeciwiają się temu względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- 3) nie sprzeciwia się temu interes Rzeczypospolitej Polskiej.

Brzmienie przesłanki sformułowanej w art. 144 ust. 4 pkt 1 u.c. powoduje wątpliwości interpretacyjne, czy zakresem normowania tego przepisu są objęte tworzone przez uczelnie zagraniczne uczelnie lub filie z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, do których nie stosuje się przepisów u.P.sz.w.n., z wyjątkiem art. 47 u.P.sz.w.n. Wychodząc z założenia, że w świetle *ratio legis* instytucji zatwierdzenia jednostek prowadzących studia na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu podjęcia lub kontynuacji studiów 5-letni okres istnienia i działalności jednostki prowadzącej studia powinien odnosić się do terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i do współtworzenia systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o którym mowa w art. 7 ust. 1 u.P.sz.w.n., proponuje się dokonanie odpowiedniej modyfikacji art. 144 ust. 4 pkt 1 u.c. (art. 6 pkt 8 lit. b tiret pierwsze projektowanej ustawy).

4.2. Uwzględniając potrzebę zapewnienia spójności systemowej z proponowanymi w projektowanej ustawie zmianami w zakresie nowego systemu rekrutacji na studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie w stosunku do niektórych cudzoziemców, zakłada się rozszerzenie warunków zatwierdzenia jednostki prowadzącej studia na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu podjęcia lub kontynuacji studiów o dodatkowe przesłanki, zgodnie z którymi:

- 1) ustalone przez jednostkę prowadzącą studia warunki przeprowadzania rekrutacji w stosunku do cudzoziemca ubiegającego się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na podstawie wydanego za granicą dokumentu, który nie jest dokumentem potwierdzającym uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia, o którym mowa w art. 93 ust. 1 u.s.o., oraz nie został uznany na podstawie umowy międzynarodowej za dokument potwierdzający uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia, o którym mowa w art. 93 ust. 2 u.s.o., uwzględniają wymogi objęte nowym

systemem rekrutacji na te studia (art. 144 ust. 4 pkt 1a u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 8 lit. b tiret drugie projektowanej ustawy);

- 2) ustalone przez jednostkę prowadzącą studia warunki przeprowadzania rekrutacji w stosunku do cudzoziemca ubiegającego się o przyjęcie na studia drugiego stopnia na podstawie wydanego za granicą dyplomu ukończenia studiów, który nie jest dyplomem uprawniającym do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, o którym mowa w art. 326 ust. 1 i 2 u.P.sz.w.n., oraz nie został uznany za dyplom równoważny odpowiedniemu polskiemu dyplomowi na podstawie umowy międzynarodowej, o której mowa w art. 327 ust. 1 u.P.sz.w.n., albo w drodze postępowania nostryfikacyjnego, uwzględniają wymogi objęte nowym systemem rekrutacji na te studia (art. 144 ust. 4 pkt 1b u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 8 lit. b tiret drugie projektowanej ustawy).

4.3. Przewiduje się ujednoczenie warunków i trybu zatwierdzenia, przedłużenia okresu zatwierdzenia oraz cofnięcia zatwierdzenia jednostki prowadzącej studia na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu podjęcia lub kontynuacji studiów, a także wydawania decyzji o zakazie przyjmowania cudzoziemców przez jednostkę prowadzącą studia na okres do 5 lat. Cel ten realizują przepisy art. 144 ust. 4a, 6 i 15–16 u.c. (w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 8 lit. c, e oraz g–i projektowanej ustawy) oraz przepisy art. 144a ust. 1–1d u.c. (w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 9 lit. a oraz b projektowanej ustawy), z uwzględnieniem reguły intertemporalnej, zgodnie z którą do postępowań w tych sprawach, wszczętych i niezakończonych ostateczną decyzją administracyjną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy u.c., w brzmieniu dotychczasowym (art. 24 oraz art. 25 projektowanej ustawy).

Do najważniejszych zmian w powołanych obszarach należy zaliczyć uwzględnienie w przedmiotowych postępowaniach administracyjnych:

- 1) ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki jako organu obowiązane do przekazywania ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych informacji o okolicznościach istotnych dla oceny spełnienia przez jednostkę prowadzącą studia warunków odnoszących się do:
 - a) funkcjonowania w obrocie prawnym od co najmniej 5 lat przed złożeniem wniosku i prowadzenia w tym czasie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – jako podmiot tworzący system szkolnictwa wyższego i nauki, o którym mowa w art. 7 ust. 1 u.P.sz.w.n. – działalności polegającej na prowadzeniu studiów,
 - b) nowego systemu rekrutacji na studia w odniesieniu do niektórych cudzoziemców;

- 2) Ministra Obrony Narodowej, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz wojewody właściwego ze względu na siedzibę jednostki prowadzącej studia jako organów obowiązanych do przekazywania ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych informacji o okolicznościach istotnych dla oceny spełnienia przez jednostkę prowadzącą studia warunków odnoszących się do:
 - a) względów obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego,
 - b) interesu Rzeczypospolitej Polskiej.

4.4. Z przedstawionych w ocenie skutków regulacji projektowanej ustawy danych statystycznych wynika, że wskaźnik umiędzynarodowienia w uczelniach niepublicznych jest wyraźnie wyższy niż w uczelniach publicznych, a w badanym okresie w przypadku uczelni niepublicznych odsetek skreśleń z listy studentów po pierwszym roku studiów w grupie cudzoziemców był dwukrotnie wyższy niż w grupie obywateli polskich, podczas gdy w uczelniach publicznych takiej rozbieżności nie zaobserwowano. Mając zatem na uwadze potrzebę przeciwdziałania nadużywaniu zezwoleń na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach dla celów niezwiązanych z tym kształceniem, proponuje się objęcie uczelni akademickich w rozumieniu art. 14 u.P.sz.w.n., które nie są publicznymi uczelniami akademickimi – na wzór uczelni zawodowych w rozumieniu art. 15 u.P.sz.w.n., które nie są publicznymi uczelniami zawodowymi (art. 144 ust. 5 pkt 2 u.c.) – systemem zatwierdzenia na potrzeby przyjmowania cudzoziemców w celu podjęcia lub kontynuacji studiów (art. 144 ust. 5 pkt 1 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 8 lit. d projektowanej ustawy). Mając na uwadze konieczność ochrony interesów w toku, zakłada się ustanowienie unormowań, intertemporalnych, zgodnie z którymi:

- 1) jednostka prowadząca studia będąca niepubliczną uczelnią akademicką prowadzi kształcenie cudzoziemców na podstawie przepisów u.c., w brzmieniu dotychczasowym, do dnia 30 czerwca 2026 r. (art. 27 ust. 1 projektowanej ustawy);
- 2) cudzoziemiec, któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach do dnia 30 czerwca 2026 r., może kontynuować po tym dniu kształcenie w jednostce prowadzącej studia, o której mowa w art. 27 ust. 1 projektowanej ustawy, w stosunku do której do dnia 30 czerwca 2026 r. została wydana ostateczna decyzja administracyjna o odmowie zatwierdzenia albo o cofnięciu zatwierdzenia, albo nie została wydana ostateczna decyzja administracyjna o zatwierdzeniu (art. 27 ust. 2 projektowanej ustawy);

- 3) nieuzyskanie do dnia 30 czerwca 2026 r. przez jednostkę prowadzącą studia, o której mowa w art. 27 ust. 1 projektowanej ustawy, decyzji o zatwierdzeniu skutkuje odpowiednim zastosowaniem względem niej przepisów art. 144b u.c., co oznacza przede wszystkim brak możliwości prowadzenia przyjęć cudzoziemców na studia (art. 27 ust. 3 projektowanej ustawy).

5. Ustanowienie nowego systemu rekrutacji na studia pierwszego stopnia oraz jednolite studia magisterskie w stosunku do niektórych cudzoziemców

W obowiązującym stanie prawnym przyjęcie cudzoziemca na studia pierwszego stopnia oraz jednolite studia magisterskie następuje – co do zasady – na podstawie wydanego za granicą świadectwa lub innego dokumentu, potwierdzającego z mocy prawa wykształcenie średnie oraz uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 93 ust. 1 i 2 u.s.o.), albo uznanego z tym samym skutkiem, w drodze decyzji administracyjnej właściwego miejscowo kuratora oświaty (art. 93 ust. 3 u.s.o.). W przypadkach określonych w art. 93a u.s.o. wykształcenie uzyskane przez cudzoziemca za granicą lub posiadane przez niego uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia może zostać potwierdzone, w drodze decyzji administracyjnej właściwego miejscowo kuratora oświaty, jako wykształcenie średnie lub uprawnienie do kontynuacji nauki w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia.

Proponowany w projektowanej ustawie nowy system rekrutacji na studia pierwszego stopnia oraz jednolite studia magisterskie jest adresowany do cudzoziemców legitymujących się wydanym za granicą dokumentem, który nie jest:

- 1) dokumentem potwierdzającym uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia w Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 93 ust. 1 u.s.o., tzn.:
 - a) świadectwem albo innym dokumentem wydanym przez szkołę lub instytucję edukacyjną działającą w systemie edukacji państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, uprawniającym do ubiegania się o przyjęcie na studia w tych państwach,
 - b) dyplomem IB (International Baccalaureate) wydanym przez organizację International Baccalaureate Organization w Genewie,

- c) dyplomem EB (European Baccalaureate) wydanym przez Szkoły Europejskie zgodnie z Konwencją o Statucie Szkół Europejskich, sporządzoną w Luksemburgu dnia 21 czerwca 1994 r. (Dz. U. z 2005 r. poz. 10);
- 2) świadectwem albo innym dokumentem wydanym za granicą przez szkołę lub instytucję edukacyjną uznawaną przez państwo, na którego terytorium lub w którego systemie edukacji działa, uznanym na zasadach przewidzianych w umowach międzynarodowych, o którym mowa w art. 93 ust. 2 u.s.o.

5.1. Przepisy art. 70 ust. 5a i 5c–5e oraz art. 323 ust. 1a u.P.sz.w.n. (w brzmieniu określonym przez art. 9 pkt 2 i 3 projektowanej ustawy) zakładają, że cudzoziemca, którego dotyczy nowy system rekrutacji na studia pierwszego stopnia oraz jednolite studia magisterskie, uczelnia może przyjąć na studia, jeżeli w toku rekrutacji cudzoziemiec ten:

- 1) przedstawił dokument wydany za granicą przez szkołę lub instytucję edukacyjną uznawaną przez państwo, na którego terytorium lub w którego systemie edukacji działa, wraz z decyzją administracyjną wydaną przez Dyrektora Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, określanego dalej jako „Dyrektor NAWA”, uznającą ten dokument za dokument potwierdzający uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia, albo decyzję administracyjną wydaną przez Dyrektora NAWA potwierdzającą uprawnienie do ubiegania się o przyjęcie na studia (w przypadkach, o których mowa w art. 93a u.s.o.) – przypisanie Dyrektorowi NAWA przedmiotowych kompetencji sprzyjać będzie ujednoczeniu stosowania prawa w tym zakresie, a nadto wynika z przekonania, że NAWA (jako podmiot realizujący zadania z zakresu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki) powinna odgrywać aktywną rolę w nowym systemie rekrutacji na studia pierwszego stopnia oraz jednolite studia magisterskie;
- 2) przedstawił dokument poświadczający znajomość języka, w którym odbywa się kształcenie na określonym kierunku, poziomie i profilu, na ustalonym przez uczelnię poziomie biegłości językowej, nie niższym niż B2, przy czym rodzaje dokumentów poświadczających znajomość języka polskiego (jeżeli kształcenie na określonym kierunku, poziomie i profilu odbywa się w języku polskim) oraz języka obcego (jeżeli kształcenie na określonym kierunku, poziomie i profilu odbywa się w języku obcym) mają zostać określone w rozporządzeniu wydanym przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki – podkreślenia wymaga, że art. 11 ust. 1 lit. c dyrektywy 2016/801 przewiduje kompetencję państwa członkowskiego Unii Europejskiej do ustanowienia wymogów w tym zakresie;

- 3) złożył z wynikiem pozytywnym egzamin wstępny przeprowadzony przez uczelnię albo odbył z wynikiem pozytywnym rozmowę kwalifikacyjną zorganizowaną przez uczelnię – wymóg ten ma na celu sprawdzenie:
- a) wiedzy cudzoziemca w zakresie niezbędnym do podjęcia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu albo
 - b) uzdolnień artystycznych, sprawności fizycznej lub szczególnych predyspozycji cudzoziemca do podjęcia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu
- przy czym wyniki egzaminu wstępnego albo rozmowy kwalifikacyjnej mogą stanowić do 100% łącznego wyniku możliwego do uzyskania przez kandydata w toku rekrutacji.

5.2. Zmieniane w art. 1 i art. 7 projektowanej ustawy odpowiednio przepisy art. 93b–93h u.s.o. oraz przepisy art. 2 ust. 3, art. 4 ust. 2 oraz art. 30 u.NAWA zakładają, że dotychczasowe kompetencje właściwego miejscowo kuratora oświaty do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach:

- 1) o uznanie świadectwa lub innego dokumentu, o którym mowa w art. 93 ust. 3 u.s.o.,
- 2) o potwierdzenie wykształcenia lub uprawnień do kontynuacji nauki, o których mowa w art. 93a u.s.o.

– w zakresie dotyczącym wykształcenia średniego oraz uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie na studia przejmuje Dyrektor NAWA.

5.3. Sformułowane w przepisach art. 10 projektowanej ustawy regulacje przejściowe przewidują, że:

- 1) do postępowania w sprawie:
 - a) o uznanie świadectwa lub innego dokumentu, o którym mowa w art. 93 ust. 3 u.s.o. – w zakresie dotyczącym wykształcenia średniego oraz uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie na studia,
 - b) o potwierdzenie wykształcenia lub uprawnień do kontynuacji nauki, o których mowa w art. 93a u.s.o. – w zakresie dotyczącym wykształcenia średniego oraz uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie na studia
- wszczętego i niezakończonego ostateczną decyzją administracyjną właściwego miejscowo kuratora oświaty do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy art. 93b–93g u.s.o., w brzmieniu dotychczasowym, oraz przepisy wydane na podstawie art. 93h u.s.o., w brzmieniu dotychczasowym;
- 2) ostateczna decyzja administracyjna właściwego miejscowo kuratora oświaty w sprawie:

- a) uznania świadectwa lub innego dokumentu, o którym mowa w art. 93 ust. 3 u.s.o. – w zakresie dotyczącym wykształcenia średniego oraz uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie na studia,
 - b) potwierdzenia wykształcenia lub uprawnień do kontynuacji nauki, o których mowa w art. 93a u.s.o. – w zakresie dotyczącym wykształcenia średniego oraz uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie na studia
- wydana do dnia 30 czerwca 2025 r., pozostaje w mocy oraz może być przedstawiana przez cudzoziemca w toku rekrutacji na studia pierwszego stopnia oraz jednolite studia magisterskie;
- 3) ostateczna decyzja administracyjna kuratora oświaty w sprawie:
- a) uznania świadectwa lub innego dokumentu, o którym mowa w art. 93 ust. 3 u.s.o. – w zakresie dotyczącym wykształcenia średniego oraz uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie na studia,
 - b) potwierdzenia wykształcenia lub uprawnień do kontynuacji nauki, o których mowa w art. 93a u.s.o. – w zakresie dotyczącym wykształcenia średniego oraz uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie na studia
- wydana po dniu 30 czerwca 2025 r. na podstawie regulacji przejściowej zawartej w art. 10 ust. 1 projektowanej ustawy, może być przedstawiana przez cudzoziemca w toku rekrutacji na studia pierwszego stopnia oraz jednolite studia magisterskie.

5.4. W świetle regulacji dostosowującej zawartej w art. 26 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 projektowanej ustawy uczelnia jest obowiązana do dostosowania warunków przeprowadzania rekrutacji na studia pierwszego stopnia oraz jednolite studia magisterskie do nowego systemu do dnia 30 czerwca 2026 r., a nowy system znajdzie zastosowanie po raz pierwszy do rekrutacji na rok akademicki 2026/2027.

6. Ustanowienie nowego systemu rekrutacji na studia drugiego stopnia w stosunku do niektórych cudzoziemców

W obowiązującym stanie prawnym dyplom wydany przez uprawnioną uczelnię działającą w systemie szkolnictwa wyższego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) lub Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, potwierdzający ukończenie:

- 1) trzyletnich studiów lub studiów pierwszego stopnia trwających co najmniej 3 lata – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wykształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia,
 - 2) studiów drugiego stopnia – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wykształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia,
 - 3) co najmniej czteroletnich studiów jednolitych – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wykształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia, jeżeli jest uważany za równorzędny dyplomowi ukończenia studiów drugiego stopnia w państwie wydania
- przy czym jeżeli dyplom potwierdzający ukończenie studiów za granicą daje prawo do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia w państwie, w którego systemie szkolnictwa wyższego działa uczelnia, która go wydała, uprawnia on w Rzeczypospolitej Polskiej do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia (art. 326 ust. 1 i 2 u.P.sz.w.n.).

Ponadto dyplom ukończenia studiów za granicą może być uznany za równoważny odpowiedniemu polskiemu dyplomowi i tytułowi zawodowemu na podstawie umowy międzynarodowej określającej równoważność, a w przypadku jej braku – w drodze postępowania nostryfikacyjnego (art. 327 ust. 1 u.P.sz.w.n.).

Proponowany w projektowanej ustawie nowy system rekrutacji na studia drugiego stopnia jest adresowany do cudzoziemców legitymujących się wydanym za granicą dyplomem ukończenia studiów, który:

- 1) nie jest dyplomem uprawniającym do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, o którym mowa w art. 326 ust. 1 i 2 u.P.sz.w.n.;
- 2) nie został uznany za dyplom równoważny odpowiedniemu polskiemu dyplomowi na podstawie umowy międzynarodowej, o której mowa w art. 327 ust. 1 u.P.sz.w.n., albo w drodze postępowania nostryfikacyjnego.

6.1. Przepisy art. 70 ust. 5b–5e oraz art. 323 ust. 1b u.P.sz.w.n. (w brzmieniu określonym przez art. 9 pkt 2 i 3 projektowanej ustawy) zakładają, że cudzoziemca, którego dotyczy nowy system rekrutacji na studia drugiego stopnia, uczelnia może przyjąć na studia, jeżeli w toku rekrutacji cudzoziemiec ten:

- 1) przedstawił dyplom ukończenia studiów wydany za granicą przez uczelnię uznawaną przez państwo, na którego terytorium lub w którego systemie szkolnictwa wyższego działa, wraz z decyzją administracyjną wydaną przez Dyrektora NAWA uznającą ten dyplom za dyplom równoważny odpowiedniemu polskiemu dyplomowi – przypisanie Dyrektorowi NAWA przedmiotowych kompetencji wynika z przekonania, że NAWA (jako podmiot realizujący

zadania z zakresu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i nauki) powinna odgrywać aktywną rolę w nowym systemie rekrutacji na studia drugiego stopnia;

- 2) przedstawił dokument poświadczający znajomość języka, w którym odbywa się kształcenie na określonym kierunku, poziomie i profilu, na ustalonym przez uczelnię poziomie biegłości językowej, nie niższym niż B2, przy czym rodzaje dokumentów poświadczających znajomość języka polskiego (jeżeli kształcenie na określonym kierunku, poziomie i profilu odbywa się w języku polskim) oraz języka obcego (jeżeli kształcenie na określonym kierunku, poziomie i profilu odbywa się w języku obcym) mają zostać określone w rozporządzeniu wydanym przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki – podkreślenia wymaga, że art. 11 ust. 1 lit. c dyrektywy 2016/801 przewiduje kompetencję państwa członkowskiego Unii Europejskiej do ustanowienia wymogów w tym zakresie.

6.2. W świetle regulacji dostosowującej zawartej w art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 projektowanej ustawy uczelnia jest obowiązana do dostosowania warunków przeprowadzania rekrutacji na studia drugiego stopnia do nowego systemu do dnia 30 czerwca 2026 r., a nowy system znajdzie zastosowanie po raz pierwszy do rekrutacji na rok akademicki 2026/2027.

IV. Reforma systemu wydawania cudzoziemcom wizy krajowej w celu wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz systemu wykonywania tej pracy przez cudzoziemców

Proponowane zmiany w przepisach normujących problematykę wydawania cudzoziemcom wizy krajowej w celu wykonywania pracy oraz systemu wykonywania tej pracy przez cudzoziemców zmierzają do:

- 1) zapewnienia mechanizmów skutecznej weryfikacji deklarowanego przez cudzoziemców tytułu, dla którego może zostać wydana albo została wydana wiza krajowa w celu wykonywania pracy;
- 2) zapewnienia mechanizmów skutecznej weryfikacji deklarowanego przez cudzoziemców tytułu, dla którego może zostać wydane albo zostało wydane zezwolenie na pracę cudzoziemca oraz zezwolenie na pracę sezonową cudzoziemca, a także może zostać dokonany albo został dokonany wpis oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń;
- 3) wprowadzenia wykazu przedsiębiorców wykonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność gospodarczą o istotnym znaczeniu dla gospodarki narodowej;

- 4) modyfikacji przepisów karnych odnoszących się do wykonywania pracy przez cudzoziemców;
- 5) wyłączenia w stosunku do niektórych cudzoziemców uprawnienia do prowadzenia działalności bez wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej;
- 6) zwiększenia uprawnień organów Straży Granicznej oraz Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców oraz powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom;
- 7) modyfikacji warunków udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej.

1. Zapewnienie mechanizmów skutecznej weryfikacji deklarowanego przez cudzoziemców tytułu, dla którego może zostać wydana albo została wydana wiza krajowa w celu wykonywania pracy

1.1. Przewiduje się ustanowienie zasady, wedle której termin złożenia wniosku o wydanie wizy krajowej (w tym wizy krajowej w celu wykonywania pracy) można ustalić z zainteresowanym cudzoziemcem z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość oraz zapewniających identyfikację tego cudzoziemca, a w razie potrzeby także komunikację w czasie rzeczywistym, przy czym dla celów ustalenia tego terminu mogą być przetwarzane następujące dane lub informacje dotyczące cudzoziemca: imię (imiona) i nazwisko, imię (imiona) i nazwiska poprzednie, nazwisko rodowe, płeć, imię ojca, imię i nazwisko rodowe matki, data urodzenia (a w razie braku dokumentu potwierdzającego datę urodzenia, prawdopodobny rok urodzenia), miejsce i państwo urodzenia, obywatelstwo, narodowość, miejsce zamieszkania lub pobytu, numer telefonu, adres poczty elektronicznej oraz wizerunek twarzy (art. 77 ust. 1b u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 3 lit. a projektowanej ustawy). Proponowana regulacja zmierza do usprawnienia procesu obsługi osobistego składania wniosków o wydanie wizy krajowej, a tym samym – przeciwdziałania niedrożności niektórych urzędów konsularnych w państwach pochodzenia cudzoziemców zainteresowanych pobytom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na czym nierzadko korzystali przede wszystkim pośrednicy oferujący im odpłatną pomoc w uzyskaniu terminu spotkania wizowego z wykorzystaniem automatycznych skryptów. Regulacja przejściowa zawarta w art. 19 projektowanej ustawy zakłada,

że dodawany art. 77 ust. 1b u.c. ma zastosowanie do postępowania w sprawie wydania wizy krajowej, wszczętego po dniu 30 czerwca 2025 r.

1.2. Przepisy art. 77 ust. 10–12 u.c. stanowią, że wnioski o wydanie wizy krajowej w celu wykonywania pracy są przyjmowane poza kolejnością w przypadkach określonych w przepisach wykonawczych, do których wydania został fakultatywnie upoważniony minister właściwy do spraw zagranicznych. Mając na uwadze, że do właściwości tego ministra nie powinno należeć normatywne rozstrzygnięcie o aktualnych potrzebach polskiego rynku pracy, przewiduje się uchylenie tych przepisów (art. 6 pkt 3 lit. b projektowanej ustawy). Nie zachodzi zarazem potrzeba sformułowania unormowań przejściowych w tym zakresie, albowiem na podstawie art. 77 ust. 11 u.c. nie wydano aktu wykonawczego.

2. Zapewnienie mechanizmów skutecznej weryfikacji deklarowanego przez cudzoziemców tytułu, dla którego może zostać wydane albo zostało wydane zezwolenie na pracę cudzoziemca oraz zezwolenie na pracę sezonową cudzoziemca, a także może zostać dokonany albo został dokonany wpis oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń

2.1. Mając na względzie potrzebę zapewnienia organom państwa w trybie pilnym informacji o zmianie okoliczności istotnych dla treści wydanego zezwolenia na pracę, art. 5 pkt 4 projektowanej ustawy zmierza do nowelizacji przepisów art. 88i pkt 5–7 u.p.z.i.r.p. w celu ustanowienia obowiązku pisemnego powiadamiania wojewody, w terminie 7 dni, przez podmiot powierzający cudzoziemcowi wykonywanie pracy o tym, że cudzoziemiec ten:

- 1) nie podjął pracy w okresie miesiąca od początkowej daty ważności zezwolenia na pracę, nie zaś – jak to ma miejsce w aktualnym stanie prawnym – 3 miesiące od tego zdarzenia;
- 2) przerwał pracę na okres przekraczający miesiąc, nie zaś – jak to ma miejsce w aktualnym stanie prawnym – na okres przekraczający 3 miesiące;
- 3) zakończył pracę wcześniej niż miesiąc przed upływem okresu ważności zezwolenia na pracę, nie zaś – jak to ma miejsce w aktualnym stanie prawnym – wcześniej niż 3 miesiące przed upływem okresu ważności zezwolenia na pracę.

Sformułowane w art. 13 projektowanej ustawy unormowania intertemporalne przewidują, że jeżeli do dnia 30 czerwca 2025 r. cudzoziemiec:

- 1) nie podjął pracy od początkowej daty ważności zezwolenia na pracę, a trzymiesięczny okres, o którym mowa w art. 88i pkt 5 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu dotychczasowym, upływa po dniu 30 czerwca 2025 r., stosuje się powołany przepis, w brzmieniu dotychczasowym;

- 2) przerwał pracę, a trzymiesięczny okres, o którym mowa w art. 88i pkt 6 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu dotychczasowym, upływa po dniu 30 czerwca 2025 r., stosuje się powołany przepis, w brzmieniu dotychczasowym;
- 3) zakończył pracę, a upływ okresu ważności zezwolenia na pracę następuje po dniu 30 czerwca 2025 r., stosuje się art. 88i pkt 7 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu dotychczasowym.

2.2. Względy legalizmu oraz bezpieczeństwa obrotu prawnego przemawiają za wprowadzeniem zasady obligatoryjnej (zamiast – jak ma to miejsce w obowiązującym stanie prawnym – fakultatywnej) odmowy wydania przez wojewodę zezwolenia na pracę cudzoziemca, jeżeli z okoliczności wynika, że wniosek o wydanie zezwolenia na pracę został złożony dla pozorów, zezwolenie będzie wykorzystane przez cudzoziemca w celu innym niż wykonywanie pracy dla danego podmiotu lub podmiot powierzający wykonywanie pracy cudzoziemcowi nie dopełnia obowiązków związanych z prowadzeniem działalności lub powierzaniem pracy innym osobom (wprowadzenie do wyliczenia w art. 88j ust. 2b u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 5 lit. a tiret pierwsze projektowanej ustawy). Z uwagi na merytoryczne znaczenie proponowanej zmiany, zakłada się, że do postępowania w sprawie zezwolenia na pracę cudzoziemca, wszczętego i niezakończzonego decyzją ostateczną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 14 projektowanej ustawy).

2.3. Proponuje się uzupełnienie przykładowego katalogu przypadków, w których następuje ziszczenie się przesłanek odmowy wydania przez wojewodę zezwolenia na pracę cudzoziemca z uwagi na wystąpienie okoliczności, z których wynika, że wniosek o wydanie zezwolenia na pracę został złożony dla pozorów, zezwolenie będzie wykorzystane przez cudzoziemca w celu innym niż wykonywanie pracy dla danego podmiotu lub podmiot powierzający wykonywanie pracy cudzoziemcowi nie dopełnia obowiązków związanych z prowadzeniem działalności lub powierzaniem pracy innym osobom. Do powołanych przesłanek odmowy wydania zezwolenia należy również zaliczyć przypadek wystąpienia uzasadnionych wątpliwości względem pracodawcy co do wiarygodności złożonych przez niego oświadczeń odnośnie do liczby cudzoziemców, którym zamierza powierzyć pracę, z uwagi na dostępne organowi dowody lub obiektywne okoliczności wskazujące na to, że liczba ta mogłaby być mniejsza niż deklarowana (art. 88j ust. 2b pkt 6 i ust. 5 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 5 lit. a tiret drugie i lit. b projektowanej ustawy). Z uwagi na merytoryczne znaczenie proponowanej zmiany, zakłada się, że do postępowania w sprawie zezwolenia na pracę cudzoziemca,

wszczętego i niezakończonego decyzją ostateczną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 14 projektowanej ustawy).

2.4. Względy legalizmu oraz bezpieczeństwa obrotu prawnego przemawiają za wprowadzeniem zasady obligatoryjnej (zamiast – jak ma to miejsce w obowiązującym stanie prawnym – fakultatywnej) odmowy wydania przez starostę zezwolenia na pracę sezonową, jeżeli z okoliczności wynika, że wniosek o wydanie zezwolenia na pracę sezonową został złożony dla pozor, zezwolenie będzie wykorzystane przez cudzoziemca w celu innym niż wykonywanie pracy dla danego podmiotu lub podmiot powierzający wykonywanie pracy cudzoziemcowi nie dopełnia obowiązków związanych z prowadzeniem działalności lub powierzaniem pracy innym osobom. Zmiana ta nastąpi w wyniku nowelizacji wprowadzenia do wyliczenia w art. 88j ust. 2b u.p.z.i.r.p., do którego odsyła art. 88x ust. 1 u.p.z.i.r.p. Z uwagi na jej merytoryczne znaczenie, przewiduje się, że do postępowania w sprawie zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemca, wszczętego i niezakończonego decyzją ostateczną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 15 projektowanej ustawy).

2.5. Przewiduje się uzupełnienie przykładowego katalogu przypadków, w których następuje ziszczenie się przesłanek odmowy wydania przez starostę zezwolenia na pracę sezonową z uwagi na wystąpienie okoliczności, z których wynika, że wniosek o wydanie zezwolenia na pracę sezonową został złożony dla pozor, zezwolenie będzie wykorzystane przez cudzoziemca w celu innym niż wykonywanie pracy dla danego podmiotu lub podmiot powierzający wykonywanie pracy cudzoziemcowi nie dopełnia obowiązków związanych z prowadzeniem działalności lub powierzaniem pracy innym osobom. Do powołanych przesłanek odmowy wydania zezwolenia należy również zaliczyć przypadek wystąpienia uzasadnionych wątpliwości względem pracodawcy co do wiarygodności złożonych przez niego oświadczeń odnośnie do liczby cudzoziemców, którym zamierza powierzyć pracę, z uwagi na dostępne organowi dowody lub obiektywne okoliczności wskazujące na to, że liczba ta mogłaby być mniejsza niż deklarowana. Zmiana ta nastąpi w wyniku nowelizacji art. 88j ust. 2b i 5 u.p.z.i.r.p., do których odsyła art. 88x ust. 1 u.p.z.i.r.p. Z uwagi na jej merytoryczne znaczenie, zakłada się, że do postępowania w sprawie zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemca, wszczętego i niezakończonego decyzją ostateczną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 15 projektowanej ustawy).

2.6. Względy legalizmu oraz bezpieczeństwa obrotu prawnego przemawiają za wprowadzeniem zasady obligatoryjnej (zamiast – jak ma to miejsce w obowiązującym stanie

prawnym – fakultatywnej) odmowy wpisania przez starostę oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń, jeżeli z okoliczności wynika, że oświadczenie zostało złożone dla pozorów, oświadczenie będzie wykorzystane przez cudzoziemca w celu innym niż wykonywanie pracy dla danego podmiotu lub podmiot powierzający wykonywanie pracy cudzoziemcowi nie dopełnia obowiązków związanych z prowadzeniem działalności lub powierzaniem pracy innym osobom (wprowadzenie do wyliczenia w art. 88z ust. 6 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 6 lit. a tiret pierwsze projektowanej ustawy). Z uwagi na merytoryczne znaczenie proponowanej zmiany, zakłada się, że do postępowania w sprawie oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń, wszczętego i niezakończonego wpisem albo decyzją ostateczną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 16 projektowanej ustawy).

2.7. Proponuje się uzupełnienie przykładowego katalogu przypadków, w których następuje ziszczenie się przesłanek odmowy wpisania przez starostę oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń z uwagi na wystąpienie okoliczności, z których wynika, że oświadczenie zostało złożone dla pozorów, oświadczenie będzie wykorzystane przez cudzoziemca w celu innym niż wykonywanie pracy dla danego podmiotu lub podmiot powierzający wykonywanie pracy cudzoziemcowi nie dopełnia obowiązków związanych z prowadzeniem działalności lub powierzaniem pracy innym osobom. Do powołanych przesłanek odmowy dokonania wpisu należy również zaliczyć przypadek wystąpienia uzasadnionych wątpliwości względem pracodawcy co do wiarygodności złożonych przez niego oświadczeń odnośnie do liczby cudzoziemców, którym zamierza powierzyć pracę, z uwagi na dostępne organowi dowody lub obiektywne okoliczności wskazujące na to, że liczba ta mogłaby być mniejsza niż deklarowana (art. 88z ust. 6 pkt 6 i ust. 8 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 6 lit. a tiret drugie i lit. b projektowanej ustawy). Z uwagi na merytoryczne znaczenie proponowanej zmiany, zakłada się, że do postępowania w sprawie oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń, wszczętego i niezakończonego wpisem albo decyzją ostateczną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 16 projektowanej ustawy).

2.8. Jednym ze środków prawnych przeciwdziałania występowaniu negatywnych zjawisk migracyjnych, polegających na nadużywaniu przez cudzoziemców zmian celów pobytu,

powinien być bardziej ograniczony niż dotychczas dostęp do możliwości ubiegania się o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę. Przepisy art. 6 pkt 5 projektowanej ustawy zakładają zatem rozszerzenie katalogu przypadków, w których cudzoziemcowi odmawia się wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, o następujące sytuacje:

- 1) cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy wydanej w celu udziału w imprezach sportowych (art. 60 ust. 1 pkt 3 u.c.), prowadzenia działalności kulturalnej lub udziału w konferencjach (art. 60 ust. 1 pkt 7 u.c.), tranzytu (art. 60 ust. 1 pkt 14 u.c.), tranzytu lotniczego (art. 60 ust. 1 pkt 15 u.c.), leczenia (art. 60 ust. 1 pkt 16 u.c.) oraz udziału w programie wymiany kulturalnej lub edukacyjnej, programie pomocy humanitarnej lub programie pracy wakacyjnej (art. 60 ust. 1 pkt 18 u.c.) – cele, dla których wymienione wizy są wydawane, mają ze swej istoty charakter nietrwały, krótkoterminowy lub wyjątkowy, a co za tym idzie, nie powinny być poczytywane jako wstęp do dłuższego pobytu wiążącego się z wykonywaniem pracy;
- 2) cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy długoterminowej, o której mowa w art. 18 Konwencji Wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluxu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz. Urz. UE L 239 z 22.09.2000, str. 19, z późn. zm.), wydanej przez inne państwo obszaru Schengen, chyba że przebywając na podstawie tej wizy korzysta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z mobilności – pobyt na podstawie tej wizy z założenia ma charakter wtórny względem pobytu długoterminowego (powyżej 90 dni) w państwie, które wydało tę wizę, a co za tym idzie, jej cel nie powinien być poczytywany jako wstęp do dłuższego pobytu wiążącego się z wykonywaniem pracy;
- 3) cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie dokumentu pobytowego w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającego jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 157 z 15.06.2002, str. 1, z późn. zm.), wydanego przez inne państwo obszaru Schengen, chyba że przebywając na podstawie tego dokumentu korzysta na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z mobilności – pobyt na podstawie tego dokumentu pobytowego z założenia ma charakter wtórny względem pobytu długoterminowego (powyżej 90 dni) w państwie, które wydało ten dokument, a co za tym

idzie, jego cel nie powinien być poczytywany jako wstęp do dłuższego pobytu wiążącego się z wykonywaniem pracy.

Z uwagi merytoryczną wagę proponowanych zmian, przewiduje się, że mają one zastosowanie do wniosku o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, złożonego po dniu 30 czerwca 2025 r. (art. 21 projektowanej ustawy).

2.9. Proponuje się ustanowienie regulacji, zgodnie z którą podmiot powierzający wykonywanie pracy, który został wymieniony w zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę, zawiadamia pisemnie wojewodę, który udzielił tego zezwolenia, a w przypadku gdy zezwolenia na pobyt czasowy i pracę udzielił Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców w drugiej instancji – wojewodę, który orzekał w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę w pierwszej instancji, w terminie 15 dni roboczych, o utracie pracy u niego przez cudzoziemca, któremu udzielono tego zezwolenia (art. 121 ust. 4 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 7 projektowanej ustawy). Wprowadzie stosownie do art. 113 u.c. cudzoziemiec, któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy, jest obowiązany zawiadomić właściwy organ, w terminie 15 dni roboczych, o ustaniu przyczyny udzielenia zezwolenia, jednakże nierzadko nie dopełnia on tego obowiązku. Mając zatem na uwadze, że skuteczność przedmiotowego obowiązku informacyjnego jest niewystarczająca z punktu widzenia odpowiedniego poziomu wiedzy ze strony organów państwa o tym, czy cudzoziemiec realizuje cel swojego pobytu, zakłada się równoległe zaadresowanie go do podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi i opatrzenie go karą grzywny nie niższą niż 500 zł (art. 465 ust. 1a pkt 1 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 17 projektowanej ustawy). Wychodząc z założenia, że w powołanych sprawach oskarżycielem publicznym powinien być zarówno inspektor pracy (analogicznie do wykroczeń stypizowanych w art. 120 u.p.z.i.r.p.), jak również organ Straży Granicznej (co będzie korespondować z określonym w art. 1 ust. 2 pkt 2a ustawy o Straży Granicznej zadaniem zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji), proponuje się dokonanie stosownych zmian w przepisach art. 17 § 2 oraz art. 96 § 1a pkt 3 u.K.p.s.w. (w brzmieniu określonym przez art. 4 projektowanej ustawy). Z uwagi merytoryczną wagę proponowanych zmian, przewiduje się, że dodawany art. 121 ust. 4 u.c. stosuje się do utraty pracy przez cudzoziemca, która nastąpiła po dniu 30 czerwca 2025 r. (art. 22 projektowanej ustawy).

3. Wprowadzenie wykazu przedsiębiorców wykonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność gospodarczą o istotnym znaczeniu dla gospodarki narodowej

Przewiduje się ustanowienie unormowań, wedle których:

- 1) wnioski o wydanie zezwolenia na pracę (art. 88cd u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 3 projektowanej ustawy),
- 2) wnioski o wydanie wizy krajowej w celu wykonywania pracy (art. 77 ust. 13 u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 3 lit. c projektowanej ustawy),
- 3) wnioski o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę (art. 117b u.c., w brzmieniu określonym przez art. 6 pkt 6 projektowanej ustawy)

– są rozpatrywane z uwzględnieniem pierwszeństwa cudzoziemców mających wykonywać pracę u przedsiębiorców określonych w wykazie przedsiębiorców wykonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność gospodarczą o istotnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, określanym dalej jako „wykaz przedsiębiorców”.

W dodawanych przez art. 5 pkt 3 projektowanej ustawy przepisach art. 88cc u.p.z.i.r.p. przewiduje się, że wykaz przedsiębiorców:

- 1) obejmuje:
 - a) przedsiębiorców korzystających ze wsparcia inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324, z późn. zm.) – w okresie obowiązywania umowy o udzielenie wsparcia,
 - b) przedsiębiorców korzystających ze wsparcia nowych inwestycji w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji (Dz. U. z 2024 r. poz. 459) – w okresie obowiązywania decyzji administracyjnej o wsparciu,
 - c) przedsiębiorców korzystających ze wsparcia na projekty inwestycyjne o znaczeniu strategicznym dla przejścia na gospodarkę o zerowej emisji netto w rozumieniu art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie Krajowego Centrum Przetwarzania Danych (Dz. U. poz. 1501) – w okresie obowiązywania umowy o udzielenie wsparcia;
- 2) zawiera następujące dane identyfikujące przedsiębiorcę korzystającego ze wsparcia: firmę, numer identyfikacyjny REGON, numer identyfikacji podatkowej NIP (jeżeli został nadany) oraz siedzibę i adres;

3) prowadzi w systemie teleinformatycznym minister właściwy do spraw gospodarki, udostępniając go w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej urzędu obsługującego tego ministra.

Przewiduje się, że wykaz przedsiębiorców osiągnie funkcjonalność z dniem 1 lipca 2025 r. (art. 12 ust. 1 w zw. z art. 34 projektowanej ustawy). W konsekwencji powołane wyżej unormowania proceduralne zawarte w przepisach art. 88cd u.p.z.i.r.p. oraz art. 77 ust. 13 i art. 117b u.c. znajdą zastosowanie odpowiednio do wniosku o wydanie zezwolenia na pracę, wniosku o wydanie wizy krajowej w celu wykonywania pracy oraz wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, które zostały złożone po dniu 30 czerwca 2025 r. (art. 12 ust. 2 projektowanej ustawy).

Konsekwencję legislacyjną ustanowienia podstaw prawnych wykazu przedsiębiorców stanowi art. 5 pkt 2 projektowanej ustawy, który przewiduje uchYLENIE przepisów art. 88ca oraz art. 88cb u.p.z.i.r.p. Ostatni z nich przewiduje fakultatywną kompetencję ministra właściwego do spraw gospodarki do określenia, w drodze rozporządzenia, wykazu przedsiębiorców prowadzących działalność o znaczeniu strategicznym dla gospodarki narodowej, biorąc pod uwagę potrzeby gospodarki narodowej oraz przedmiot działalności przedsiębiorcy, z której organ ten – z uwagi na blankietowy charakter powołanego upoważnienia – nie skorzystał.

4. Modyfikacja przepisów karnych odnoszących się do wykonywania pracy przez cudzoziemców

Proponuje się podwyższenie nieadekwatnych do aktualnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej wysokości kar grzywny za:

- 1) wykroczenie polegające na powierzeniu cudzoziemcowi nielegalnego wykonywania pracy – z obowiązującej wysokości od 1 000 zł do 30 000 zł na rzecz wysokości od 500 zł do 30 000 zł, jednakże z uwzględnieniem zasady, wedle której przedmiotową karę grzywny wymierza się w kwocie nie niższej niż 500 zł za jednego cudzoziemca (art. 120 ust. 1 i 12 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 8 lit. a oraz c projektowanej ustawy);
- 2) wykroczenie polegające na nielegalnym wykonywaniu pracy przez cudzoziemca – z obowiązującej wysokości od 20 zł do 5 000 zł na rzecz wysokości nie niższej niż 500 zł (art. 120 ust. 2 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 8 lit. a projektowanej ustawy);
- 3) wykroczenie polegające na niedopełnieniu obowiązku pisemnego powiadomienia wojewody, który wydał zezwolenie na pracę, o okolicznościach istotnych dla treści

wydanego zezwolenia, o których mowa w art. 88i u.p.z.i.r.p. – z obowiązującej dolnej stawki w wysokości 100 zł na rzecz wysokości 500 zł (art. 120 ust. 6 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 8 lit. b projektowanej ustawy);

- 4) wykroczenia polegające na doprowadzeniu cudzoziemca do nielegalnego wykonywania pracy wskutek działań oszukańczych, żądaniu nienależnych korzyści majątkowych od cudzoziemca oraz doprowadzeniu innej osoby do powierzenia cudzoziemcowi nielegalnego wykonywania pracy wskutek działań oszukańczych, określone odpowiednio w przepisach art. 120 ust. 3–5 u.p.z.i.r.p. – poprzez przyjęcie zasady, że karę grzywny wymierza się w kwocie nie niższej niż 3000 zł za jednego cudzoziemca (art. 120 ust. 13 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 8 lit. c projektowanej ustawy);
- 5) wykroczenie polegające na prowadzeniu, bez wymaganego wpisu do rejestru, agencji zatrudnienia w zakresie świadczenia usług doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego lub pośrednictwa pracy z wyłączeniem kierowania osób do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych – z obowiązującej górnej stawki w wysokości 10 000 zł na rzecz wysokości 100 000 zł (art. 121 ust. 1 pkt 1 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 9 lit. a projektowanej ustawy);
- 6) wykroczenia polegające na świadczeniu wbrew przepisom u.p.z.i.r.p. usług doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz pracy tymczasowej, określone odpowiednio w przepisach art. 121 ust. 2, 3 i 6–8 u.p.z.i.r.p. – z obowiązującej górnej stawki w wysokości 5 000 zł na rzecz wysokości 30 000 zł (art. 121 ust. 2 i 6–8 u.p.z.i.r.p., w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 9 lit. b oraz c projektowanej ustawy, oraz art. 121 ust. 3 u.p.z.i.r.p. w związku z art. 121 ust. 2, w brzmieniu określonym przez art. 5 pkt 9 lit. b projektowanej ustawy).

5. Wyłączenie w stosunku do niektórych cudzoziemców uprawnienia do prowadzenia działalności bez wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej

Stosownie do art. 5 ust. 1 u.P.p. nie stanowi działalności gospodarczej działalność wykonywana przez osobę fizyczną, której przychód należny z tej działalności nie przekracza w żadnym miesiącu 75% kwoty minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207, z późn. zm.), i która w okresie ostatnich 60 miesięcy nie wykonywała działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 5 ust. 2 zdanie pierwsze u.P.p. osoba wykonująca powołaną działalność nie jest obowiązana do złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji

i Informacji o Działalności Gospodarczej, a w konsekwencji – nie podlega obowiązkowi ubezpieczeń społecznych na podstawie u.s.u.s oraz obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.). W konsekwencji w toku prowadzonych kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców kwestią problematyczną jest sposób weryfikacji spełniania przez cudzoziemca warunków prowadzenia „działalności nieewidencjonowanej” oraz ewentualne wykazanie, że wykonuje on działalność gospodarczą niezgodnie z przepisami u.P.p. Mając to na uwadze, art. 8 pkt 1 projektowanej ustawy zmierza do dodania w art. 5 u.P.p. ust. 7, zgodnie z którym przepisu ust. 1 nie stosuje się do działalności wykonywanej przez osoby fizyczne będące osobami zagranicznymi innymi niż wymienione w art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 470, z późn. zm.). Wprowadzenie unormowania adresującego uprawnienie, o którym mowa w art. 5 ust. 1 u.P.p., wyłącznie do tych cudzoziemców, którzy mają prawo do prowadzenia działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele polscy, pozwoli jednoznacznie przesądzić, że pozostali cudzoziemcy, którzy wykonują działalność zarobkową na warunkach określonych w art. 5 ust. 1 u.P.p., podlegają obowiązkowi posiadania zezwolenia na pracę. Zgodnie bowiem z art. 4 ust. 3 ustawy o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osoby zagraniczne inne niż wymienione w art. 4 ust. 1 i 2 tej ustawy mają prawo do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej wyłącznie w formie spółki komandytowej, spółki komandytowo-akcyjnej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, prostej spółki akcyjnej i spółki akcyjnej, a także do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji, o ile umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej. Przepis art. 30 projektowanej ustawy stanowi, że dodawany przepis art. 5 ust. 7 u.P.p. stosuje się do działalności osób fizycznych będących osobami zagranicznymi innymi niż wymienione w art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wykonywanej po dniu 30 czerwca 2025 r.

6. Zwiększenie uprawnień organów Straży Granicznej oraz Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców oraz powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom

Przepisy art. 48 ust. 1 oraz art. 54 ust. 1 u.P.p. stanowią, że organ kontroli zawiadamia przedsiębiorcę o zamiarze wszczęcia kontroli, przy czym nie można równocześnie podejmować i prowadzić więcej niż jednej kontroli działalności przedsiębiorcy. Przepisy art. 8 pkt 3 i 4 projektowanej ustawy zmierzają do wprowadzenia wyjątków od powołanych zasad w odniesieniu do kontroli przeprowadzanych na podstawie przepisów:

- 1) ustawy o Straży Granicznej, które dotyczą legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców oraz powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom,
- 2) ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 97, z późn. zm.), które dotyczą legalności zatrudnienia cudzoziemców, prowadzenia innej pracy zarobkowej przez cudzoziemców oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców – co umożliwi nie tylko wszczynanie przez te podmioty kontroli niezapowiedzianych, lecz także jednoczesne ich prowadzenie.

Proponowane zmiany przepisów u.P.p. zmierzają do zapewnienia Straży Granicznej oraz Państwowej Inspekcji Pracy możliwości przeprowadzania skutecznych kontroli w celu eliminowania nieprawidłowości w powołanym obszarze, które zostały szczegółowo scharakteryzowane w ocenie skutków regulacji projektowanej ustawy. Z uwagi na przedmiot dodawanych przepisów, przewiduje się, że mają one zastosowanie do kontroli wszczętej przez powołane podmioty po dniu 30 czerwca 2025 r. (art. 31 projektowanej ustawy).

7. Modyfikacja warunków udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej

Przepis art. 6 pkt 15 projektowanej ustawy zmierza do nowelizacji przepisów art. 211 ust. 3 pkt 2 i 3 u.c. w celu wyłączenia:

- 1) świadectwa ukończenia w Rzeczypospolitej Polskiej szkoły policealnej, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.), z wykładowym językiem polskim,

2) świadectwa ukończenia za granicą z wykładowym językiem polskim szkoły odpowiadającej szkole policealnej, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe

– jako dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego przez cudzoziemca ubiegającego się o udzielenie na czas nieoznaczony zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej.

Z dotychczasowych doświadczeń w zakresie stosowania art. 211 ust. 3 pkt 2 u.c. wynika wniosek, że ukończenie przez cudzoziemca szkoły policealnej nie daje rękojmi choćby podstawowej znajomości języka polskiego. Mając jednakże na uwadze konieczność respektowania zasady ochrony interesów w toku oraz zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, przewiduje się, że:

- 1) do postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, wszczętego i niezakończonoego decyzją ostateczną do dnia 30 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy art. 211 ust. 3 pkt 2 i 3 u.c., w brzmieniu dotychczasowym (art. 29 ust. 1 projektowanej ustawy);
- 2) świadectwo ukończenia do dnia 30 czerwca 2025 r. szkoły policealnej stanowi dokument potwierdzający znajomość języka polskiego na potrzeby postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej (art. 29 ust. 2 projektowanej ustawy);
- 3) świadectwo ukończenia do dnia 30 czerwca 2025 r. szkoły z wykładowym językiem polskim za granicą odpowiadającej szkole policealnej stanowi dokument potwierdzający znajomość języka polskiego na potrzeby postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej (art. 29 ust. 3 projektowanej ustawy).

V. Okres *vacatio legis* projektowanej ustawy oraz informacje dotyczące relacji jej przepisów do prawa Unii Europejskiej i przepisów dotyczących funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych

W celu zapewnienia adresatom zmienianych regulacji prawnych odpowiedniego okresu na dostosowanie się do nich, art. 34 projektowanej ustawy stanowi, że wchodzi ona w życie z dniem **1 lipca 2025 r.** Wymaga jednak podkreślenia raz jeszcze, że:

- 1) przepisy dotyczące korzystania z wykazu osób przyjętych na studia znajdą zastosowanie od dnia 1 stycznia 2026 r.;

- 2) przepisy dotyczące rekrutacji niektórych cudzoziemców na studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie znajdą zastosowanie po raz pierwszy do rekrutacji na rok akademicki 2026/2027;
- 3) jednostka prowadząca studia będąca niepubliczną uczelnią akademicką prowadzi kształcenie cudzoziemców na podstawie przepisów dotychczasowych do dnia 30 czerwca 2026 r.

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej. Z uwagi na proponowany zakres regulacji, nie podlega ona notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Brak jest alternatywnych środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348, z późn. zm.) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt nie wymaga przedłożenia go właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.
